

УДК 378: 371.32

Світлана КАЛАУР,

кандидат педагогічних наук, доцент, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль

ПОТЕНЦІАЛ ПРОБЛЕМНОГО ПІДХОДУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПРОБЛЕМНИХ СИТУАЦІЙ ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті проаналізовано необхідність введення інновацій у професійну підготовку майбутніх фахівців під час навчання у вищих навчальних закладах. Зосереджено головну увагу на висвітленні потенціалу проблемного підходу та використанні проблемних ситуацій для формування фахової компетентності студентів соціономічних спеціальностей під час вивчення предметів конфліктологічної спрямованості. Встановлено, що активне використання проблемних ситуацій активізує пізнавальну діяльність, стимулює ініціативу і творчість студентів та наближає до реальних умов майбутньої професійної діяльності.

Ключові слова: *проблемний підхід, проблемні ситуації, професійна підготовка.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Провідною ідеєю організації освітнього процесу у вищих навчальних закладах (ВНЗ) виступає професійна підготовка майбутніх фахів до реалізації професійної діяльності. Сьогодні необхідно робити вагомий акцент на впровадження інноваційних педагогічних підходів, які безпосередньо підвищують конкурентоздатність фахівців на ринку праці. Для

© Калаур С.

навчання висококваліфікованих фахівців соціальної сфери, не менш важливим є й те, які методи і форми підготовки використовуються в освітньому процесі. Вибір проблемного навчання є складною і відповідальною справою, адже воно повинно не лише служити способом передачі встановленого обсягу теоретичних знань, але й стимулювати майбутніх фахівців на реалізацію самостійної професійної діяльності.

Зважаючи на той факт, що соціальна сфера українського суспільства має чимало різних роду конфліктів, до їх розв'язання мають готуватися студенти соціономічних спеціальностей ще під час навчання. Як показали результати констатувального етапу експериментального дослідження (2015–2016 н. р.), до якого були залучені студенти таких спеціальностей: “Соціальна робота”, “Соціальна педагогіка” та “Практична психологія” Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Хмельницького національного університету, Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, Житомирського державного університету імені Івана Франка, Харківської гуманітарно-педагогічної академії у майбутніх фахівців не сформоване цілісне розуміння мотиваційної, когнітивної, конативної та рефлексивної складових розв'язання конфліктів. На основі проведеного аналізу отриманих результатів моніторингового дослідження констатувального етапу експерименту було встановлено, що студенти володіють лише загальними теоретичними знаннями з конфліктології, уміння та навички у розв'язанні конфліктів у них сформовані фрагментарно, відсутня стійка внутрішня мотивація, потребує суттєвого вдосконалення рефлексивна сфера. Отже, освітній процес у ВНЗ має бути організований таким чином, щоб майбутні фахівці ще під час навчання оволоділи максимальним рівнем професіоналізму у розв'язанні професійних конфліктів. Саме тому проблемне навчання вибрано як педагогічний чинник, який буде позитивно впливати на формування готовності майбутніх фахівців у зазначеному напрямку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Проведений аналіз наукових публікацій дозволяє констатувати, що теоретико-методологічні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців соці-

ономічних професій перебували в центрі уваги українських науковців Р. Вайноли, І. Зверевої, А. Капської, І. Козубовської, І. Мельничук, Н. Олексюк, В. Поліщук, С. Харченка та ін. Встановлено, що теоретичні та практичні аспекти формування компетентності у розв'язанні конфліктів вивчали А. Гірник, Т. Дзюба, Н. Самсонова, М. Трухан, С. Філь та ін. Однак у процесі вивчення означеної проблематики з'ясовано, що концептуально формування готовності майбутніх фахівців соціальної сфери до розв'язання конфліктів у професійній діяльності ще й досі є недостатньо вивченим. Потребують ґрунтовного дослідження питань, які стосуються характеристики потенціалу проблемного підходу, що має вагому роль на основі використання проблемних ситуацій. Ці аспекти були покладені в основу статті.

Мета статті – дослідити потенціал проблемного підходу, який необхідно покласти в основу формування готовності майбутніх фахівців соціальної сфери до розв'язання конфліктів і представити характеристики проблемних ситуацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні в нашій країні реалізовувати соціальну політику повинні фахівці, які мають високий рівень готовності до професійної діяльності у цілому та до розв'язання професійних конфліктів зокрема. У найбільш загальній площині інноваційні зміни в освітній парадигмі ВНЗ повинні бути орієнтовані на професійний розвиток, формування у студентів самостійності та творчої ініціативності. Тобто інноваційний характер змін має бути спрямований на підвищення конкурентоспроможності майбутніх фахівців соціальної сфери на ринку праці. Погоджуємося із А. Смівоцьким [1, с. 39–40] у тому, що необхідно вибудувати дієву систему формування професіоналізму майбутніх фахівців з урахуванням вимог ринку праці.

Під час формування готовності майбутніх фахівців соціальної сфери до розв'язання конфліктів вагому роль відіграють правильно підібрані концептуальні підходи. У баченні В. Галузинського та М. Євтуха [2], саме підходи, виступають як комплексні та взаємопов'язані впливи на студентів, що формують професійно успішну особистість. У баченні І. Зимньої підхід – “це світоглядна категорія, у якій відобра-

жаються соціальні настанови суб'єкта як носія суспільної свідомості; ...як поняття, що є ширшим за поняття стратегії навчання і повинно охопити відповідні методи, форми, прийоми” [3, с. 97]. З метою формування високого рівня готовності майбутніх фахівців соціальної сфери до розв'язання конфліктів у професійній діяльності необхідно враховувати потенціал проблемного навчання, що базується на використанні проблемного підходу.

Зазначимо, що обираючи потребу в оновленні процесу професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери, за основу було взято дослідження І. Аносова [4], який довів, що нині суттєво зросла зацікавленість до проблем побудови взаємин людини та суспільства, свободи і творчості, сенсу і призначення людського життя, щастя і самотності людини. Усі ці проблеми мають конфліктологічне забарвлення та вагомі у соціальній сфері. Саме тому необхідно враховувати як національно-культурні традиції, так і соціально-історичний досвід під час формування готовності студентів до розв'язування конфліктних ситуацій. У цьому контексті освіта майбутніх фахівців повинна сприяти вихованню у них терпимості й толерантності. Тоді як на основі запровадження проблемного навчання можна проаналізувати культурні цінності та світоглядні установки студентів, які у майбутньому реалізовуватимуть соціальну політику в соціальних установах.

Зупинимось на характеристиці проблемного навчання. Зокрема, як доводить О. Топузов [5], проблемне навчання було започатковано ще в 20–30-х роках ХХ ст. Воно базується на теоретичних положеннях американського філософа, психолога й педагога Джона Дьюї (1859–1952 рр.), який створив у 1899 р. у м. Чикаго власну дослідну школу “Чотири інстинкти навчання”. За баченням Д. Дьюї, знання, які добуваємо нашою власною дією, допомагають нам розв'язувати нові ситуації; часто повторювані подібні ситуації й подібні розв'язки створюють навички, які полегшують наші дії. Як наслідок – важлива для навчання ознака: уміння використовувати попередній досвід у нових ситуаціях. Нові ситуації висувають нові проблеми, зміст яких є певним новим знанням: навчання виступає дослідницьким процесом, що спирається на розв'язування проблем. Подібні підходи задекларовано

й у дослідженні інших науковців. Так, І. Лернер переконаний у тому, що в сучасній освітній практиці проблемне навчання передбачає особливий тип навчання, характерну межу якого складає його функція розв'язання пізнавальних і практичних проблем.

У нашому баченні проблемне навчання максимально спрямоване на розвиток особистості, допомагає у розкритті здібностей та задатків студентів під час навчання, сприяє самоактуалізації та дозволяє цілісно охопити зміст майбутньої діяльності в соціальній сфері по розв'язуванню професійних конфліктів. Таке навчання розширює значення цілей професійної підготовки, інтегруючи в собі навчальні, розвивальні та виховні завдання під час професійної підготовки студентів через розв'язування проблемних ситуацій. Вважаємо, що в тезаурус проблемного навчання входять раціональність, дієвість, продуктивність розв'язання проблемної ситуації. Основою такого навчання є джерело набуття знань, умінь і навичок через проблемний пошук. Перевага проблемного навчання над традиційним очевидна, адже ставить студентів в активну позицію, знання швидше засвоюються та використовуються на практиці. Таке навчання передбачає формування у майбутніх фахівців соціальної сфери раціонального мислення та пропагує методи ефективної командної діяльності у сфері розв'язання конфліктів через спільне дослідження та розв'язання проблеми, яка виражена через проблемну ситуацію.

Для об'єктивності зазначимо, що поряд із наведеними позитивними рисами проблемного навчання є й факти, які мають дещо негативне забарвлення та спонукають до того, що це навчання є не доволі популярним в освітньому процесі ВНЗ. Зокрема, головні труднощі в його організації пов'язані із великою витратою часу для постановки і розв'язання самої проблеми, а також цей вид навчання потребує від викладача додаткових зусиль для того, щоб розробити проблемну ситуацію, яка буде практично орієнтованою та сприятиме розвитку творчості й спонукатиме студентів до поєднання самостійності з колективною діяльністю.

Проблемний підхід позиціонується у дослідженнях науковців, які вивчали соціальну сферу, як такий, що спрямований на осмислений

пошук ефективних шляхів організації освітнього процесу. Як зазначає С. Гончаренко, під час проблемного викладу знань учитель (чи викладач) має продемонструвати сам шлях наукового мислення, спонукати учнів (чи студентів) до активної співучасті у науковому пошуку. До найвагоміших переваг, поряд із більшою доказовістю і науковістю мислення, науковець відніс “вищу емоційність, що стимулює інтерес до навчання” [6, с. 272].

Вважаємо, що проблемний підхід дозволяє розглядати вдосконалення внутрішнього потенціалу майбутніх фахівців соціальної сфери як безперервний, нелінійний процес саморозвитку, що здійснюється через взаємодію з навколишнім середовищем на основі системного розв’язання проблемних ситуацій, які носять професійне спрямування. Згідно із цим підходом формування готовності до розв’язання конфліктів передбачає підвищення освіченості через включення студентів у цільові освітні програми та реалізації освітніх проектів. Цей підхід базується на вдосконаленні професійної підготовки, а також враховує необхідність налагодження професійної комунікації (через розв’язування проблемних ситуацій і завдань), яка є вкрай необхідною для формування конфліктологічної компетентності. На основі впровадження цього підходу можна вдосконалити навчальний процес з простого відтворення студентами теоретичних знань до їх застосування на практиці та наповнити вивчення навчальних дисциплін практичними ситуаціями, презентаціями, вебінарами, які володіють проблемністю та потребують креативності мислення від студентів.

Обираючи проблемний підхід, ми опиралися на дослідження О. Смоленської [7], яка обґрунтувала, що особливою твірною частиною освітнього простору є поєднання різних середовищ ВНЗ у єдиний простір. Основою цього підходу стало інтерактивне соціокультурне середовище, яке базувалося на актуалізації пізнавальної діяльності студентів. У найбільш загальній площині, проблемний підхід обумовлює зміст і характер освіти, створює передумови для самоактуалізації та самореалізації, що дозволяє розглядати його як активний чинник саморозвитку студентів у контексті формування у них готовності до

розв'язання конфліктів. Використання проблемного підходу передбачає оновлення навчальних ресурсів під час вивчення навчальних дисциплін конфліктологічної спрямованості (“Соціальна конфліктологія” (бакалаврат) та “Основи соціального партнерства” (магістратура), наповнення їх інноваційним матеріалом, що має проблемне забарвлення, впровадження інтерактивних методів і використання інформаційних технологій.

Головною умовою проблемного підходу є використання викладачами під час організації освітнього процесу проблемних ситуацій, які передбачають, що студент хоче вирішити важкі для себе завдання, але йому на даний момент не вистачає конкретних знань, а тому він буде змушений самостійно таку інформацію відшукати. Як вказано в словнику базових понять проблемна ситуація – це співвідношення обставин і умов, у яких розгортається діяльність людини або групи, що містить протиріччя і не має однозначного вирішення. Пошук приводить до вирішення протиріччя та продуктивного розвитку того, хто здійснював пошукову діяльність [8, с. 70]. У публікації В. Павленко наголошено на тому, що “при вирішенні проблемних ситуацій формується активна пізнавальна діяльність, досягається самостійність застосування способів розумових дій” [9, с. 76].

На потребу активного запровадження в професійну підготовку проблемних ситуацій, які б активізували навчально-пізнавальну діяльність майбутніх соціальних педагогів з розв'язання професійних конфліктів наголошено у дисертаційному дослідженні М. Трухан [10]. Зокрема, авторка довела доцільність впровадження в освітній процес проблемних ситуацій управлінського характеру. Такі проблемні ситуації допоможуть практично визначити кожному студенту власний домінуючий підхід в управлінні конфліктами у загальноосвітніх навчальних закладах. Кожному зі студентів, як радить науковець, потрібно уважно прочитати зміст поданої проблемної ситуації, оцінити дії учасників та обрати той варіант рішення, який, на їх думку, є найбільш прийнятним для вдалого вирішення даного конфлікту. Кожен вибір доцільно фіксувати у бланку для відповідей та пізніше обговорювати.

На лекційних заняттях дисциплін циклу професійної підготовки для студентів Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (“Вступ до спеціальності”, “Соціальна конфліктологія”, “Основи соціального партнерства” та ін.), варто використовувати проблемні ситуації, як один із шляхів підвищення готовності майбутніх фахівців до діяльності з розв’язання професійних конфліктів. Завдання викладача при цьому було спрямоване не лише на створення проблемної ситуації варіативного характеру і визначення шляхів її розв’язання, а полягало у забезпеченні логічного спрямування студентів на вибір правильних підходів і варіантів щодо розв’язання проблеми. Використання проблемних ситуацій дозволило акцентувати майбутніх фахівців на активну діяльність у контексті формулювання колективної роботи на пошук найоптимальнішого вирішення. Повністю підтримуємо позицію М. Белова і О. Бикова [11] в тому, що розвиток творчого підходу полягає у вмінні виявляти проблему, пропонувати конструктивних вирішень і критичному осмисленні ситуацій.

Проблемна ситуація базується на трьох складових чинниках: по-перше, необхідність виконання завдання, що спричинене пізнавальною потребою; по-друге, дослідження невідомої інформації, яка закладена в ситуації; по-третє, врахування конкретного потенціалу студентської аудиторії щодо розв’язання проблемної ситуації (причому ситуація має бути не занадто важкою, однак і не надто простою). Під час розв’язування студентами практичних ситуацій максимально повно необхідно враховувати право кожного студента на вибір власної траєкторії розвитку, що визнається його особистим пріоритетом. Організуючи діяльність студентів під час розв’язання проблемних ситуацій, ми віддавали перевагу суб’єкт-суб’єктній взаємодії та системному збагаченні особистісного досвіду майбутніх фахівців.

Зазначимо, що проблемні ситуації можуть бути спеціально розроблені викладачем, так і виникнути спонтанно. Зазвичай спонтанні проблемні ситуації “вимальовуються” за умови, коли студентами:

ще не вивчено усіх теоретичних аспектів конкретної теми з конфліктології, вони не повною мірою ознайомилися з методами розв’я-

знання конкретного виду конфлікту та не знають, усіх можливих способів розв'язування проблем, однак у них є практична потреба і доцільність розв'язання ситуації, що продиктована умовами практики;

знайдено реальні протиріччя між теоретичною можливістю розв'язання конкретної проблемної ситуації та практичною неможливістю застосування конкретного способу, якому студенти надають перевагу;

є потреба у використанні раніше засвоєних теоретичних знань на практиці (під час перебування студентів на практиці в соціальних службах та установах соціальної сфери).

Відправною точкою під час застосування на заняттях проблемних ситуацій є можливість вдосконалити комунікативну активність майбутніх фахівців, які працюватимуть у соціальній сфері. А тому дослідження соціокультурної взаємодії на рівні мовної комунікації, яка відбувається під час участі студентів у проблемних ситуаціях, передбачає застосування інтерактивних методів навчання, налагодження взаємодії й використання ефективних мовленнєвих моделей, які визначаються нормами та цінностями, прийнятими у соціальній сфері, а також адекватні до рольового спектра під час спілкування осіб з різними соціальними позиціями. Комунікативна взаємодія повинна відбуватися на основі діалогу як способу передачі досвіду в системі суб'єкт-суб'єктних стосунків. Комунікація на рівні діалогу передбачає наявність толерантного простору, в якому узгоджуються ціннісні орієнтації студентів і викладачів щодо розв'язання конфліктних ситуацій. Вважаємо, що така комунікативна взаємодія може бути легко налагоджена під час групового розв'язання проблемних ситуацій [12].

Слід зазначити значущість проблемних ситуацій, які вчать розв'язувати студенти, в кодифікації й трансляції та переведенні інформації конфліктологічного змісту, що має деструктивне змістове забарвлення, у нейтральну. Отже, визначається значущість співвідношення комунікативного обміну із соціокультурним контекстом професійної діяльності фахівця соціальної сфери.

У практичному сенсі розв'язування проблемних ситуацій доволі складний процес, що охоплює три основних етапи. На першому (по-

чатковому) етапі студенти повинні усвідомити проблему через розкриття суперечностей між тими знаннями, які у них є і тією інформацією пізнавального характеру, яку необхідно розв'язати. Вагому роль на цьому етапі відіграє принцип детермінізму, який базується на встановленні причинно-наслідкових зв'язків між наявними знаннями і потребою у вдосконаленні практичних дій щодо розв'язання конфліктних ситуацій. На другому (основному) етапі студенти мають змогу висловити власні думки та припущення з приводу тих причин, які покладено в основу проблемної ситуації. Цей етап передбачає висунування конкретних гіпотез щодо розв'язання проблемної ситуації та відстоювання своєї точки зору. Основний етап є найдовшим у часі. Третій (заключний) етап охоплює практичні шляхи по розв'язанню проблемної ситуації формулювання логічних висновків. Він є підсумковим етапом, що дає змогу зрозуміти рівень оперування поняттями та визначити потенціал студентів у розв'язанні проблемної ситуації.

Розв'язування проблемних ситуацій можна суттєво полегшити для студентів у тому випадку, коли вони мають змогу опиратися на теоретичні знання попередньо вивчених тем, уміють самостійно узагальнювати, систематизувати та робити логічні висновки. Під час розв'язання проблемних ситуацій кожен студент може робити свій внесок, висловлювати власну ідею, ділитися власним досвідом у розв'язанні конфліктної ситуації, яка носить професійне забарвлення та може виникати під час майбутньої професійної діяльності в соціальній сфері. Зазначимо, що розв'язання проблемних ситуацій обов'язково відбувається в умовах доброзичливості та взаємної підтримки. Лише за такої умови проблемне навчання матиме позитивні результати, активно стимулюватиме розвиток пізнавальної активності студентів і впливатиме на формування у них готовності до розв'язання професійних конфліктів.

Висновки. Впровадження проблемного навчання, що базується на використанні проблемних ситуацій дозволить використати освітнє середовище ВНЗ для успішного, вільного і активного саморозвитку студентів як кваліфікованих конфліктологів, адже дозволяє наповнювати освітній процес інноваційними ідеями, які допомагають у

переведенні деструктивних конфліктів у конструктивні. У контексті проблемного підходу необхідно виважено підійти до розробки методичного супроводу навчального процесу, що базується на створенні банку практичних проблемних ситуацій і професійно орієнтованих завдань, що дозволять вдосконалити професійну компетентність майбутніх фахівців соціальної сфери у розв'язанні конфліктів.

Правильний і виважений підхід до добору конкретних проблемних ситуацій дасть змогу "озброїти" майбутніх фахівців соціономічних професій ґрунтовними професійними знаннями у розв'язанні конфліктів. Вважаємо, що проблемний підхід сприяє підбору змісту теоретичної інформації та розробці конкретних практичних ситуацій, які мають проблемний характер. Як наслідок можна очікувати вдосконалення освітнього середовища ВНЗ на основі суб'єкт-суб'єктної взаємодії та підсилити продуктивність спілкування під час групової роботи у розв'язанні проблемних ситуацій.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі будуть зосереджені на дослідженні спектра практичних умінь майбутніх фахівців соціономічних професій у сфері розв'язання конфліктів, які вдосконаляться унаслідок впровадження проблемного навчання.

Список використаної літератури

1. Смівоцький А. Нові методи стратегічного мислення / А. Смівоцький. – К. : КМ Академія, 2002. – 43 с.
2. Галузинський В. Г. Основи педагогіки та психології вищої школи / В. Г. Галузинський, М. Б. Євтух. – К. : ІНТЕЛ, 1995. – 168 с.
3. Зимняя И. А. Педагогическая психология : учебник для вузов / И. А. Зимняя. – Изд. 2-е, доп., испр. и перераб. – М. : Логос, 2002. – 384 с.
4. Аносов І. П. Сучасний освітній процес: антропологічний аспект : монографія / І. П. Аносов. – К. : Твім інтер, 2003. – 391 с.
5. Топузов О. М. Становлення проблемного навчання в педагогічній науці / О. М. Топузов // Рідна школа. – 2005. – № 1. – С. 57–60.
6. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
7. Смоленська О. Є. Поняття культурно-освітнього простору в сучасній педагогічній науці / О. Є. Смоленська // Наукові записки Тернопільського на-

ціонального педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : педагогіка. – Тернопіль : ТНПУ, 2014. – № 2. – С. 30–35.

8. Словник базових понять з курсу “Педагогіка” : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / укладач О. Є. Антонова. – Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2011. – 104 с.

9. Павленко В. В. Методи проблемного навчання / В. В. Павленко // Нові технології навчання : наук.-пед. зб. // Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки, Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. – К., 2014. – Вип. 81 (спецвипуск). – С. 75–79.

10. Трухан М. А. Формування готовності майбутніх соціальних педагогів до діяльності з розв’язання професійних конфліктів у закладах освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / Марія Андріївна Трухан. – Рівне : Нац. ун-т водного господарства та природокористування, 2016. – 20 с.

11. Белов М. Т. Использование активных методов обучения при подготовке специалистов с высшим образованием / М. Т. Белов, А. В. Быкова // Инновационные технологии обучения в условиях глобализации рынка образовательных услуг : сб. науч. трудов XIII Международной научно-метод. конференции. Выпуск 11, том 1. – М. : Восход, 2007. – С. 163–166.

12. Діденко О. В. Педагогічні умови формування риторичної культури майбутніх викладачів технічних університетів / О. В. Діденко, О. Б. Залюбивська // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України . – 2015. – Вип. 2. – Режим доступу : <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор Діденко О. В.

Стаття надійшла до редакції 8.11.2016.

Калаур С. Потенциал проблемного подхода и использования проблемных ситуаций в профессиональной подготовке будущих специалистов в высших учебных заведениях

В статье проанализирована необходимость введения инноваций в профессиональную подготовку будущих специалистов во время обучения в высших учебных заведениях. Сосредоточено основное внимание на освещении потенциала проблемного подхода и использовании проблемных ситуаций для формирования профессиональной компетентности студентов социономических специальностей при изучении

предметов конфликтологической направленности. Установлено, что активное использование проблемных ситуаций активизирует познавательную деятельность, стимулирует инициативу и творчество студентов и приближает к реальным условиям будущей профессиональной деятельности.

Ключевые слова: *проблемное обучение, проблемный подход, проблемные ситуации, профессиональная подготовка.*

Kalaur S. The potential of problematic approach and the usage of problematic situations during the professional training of future specialists in higher education institutions

The article analyzes the necessity of the introducing of innovation in the professional training of future specialists during their studying in higher educational institutions. The main attention was focused on the highlighting of the potential of problem-based learning and the use of problematic situations for the formation of students' professional competence during the study of subjects of conflict orientation. It was found that the beginning of problematic learning was in the 20–30s of the XX century. It is based on the theoretical grounds of the American philosopher, psychologist and educator John Dewey, who created his own research school “Four learning instincts” in Chicago in 1899.

Problematic learning is focused on personal development, helps in discovering abilities of students during their studying, promotes self-actualization and allows to cover completely the content of future activity in the social sphere in professional conflict resolution. This learning extends the value of the aims of professional training, integrating in itself educational, developmental tasks during the professional training of students through the solving of problematic situations. It promotes the methods of an effective teamwork in the sphere of conflict resolution through common research and the resolving of problem.

In the context of problematic approach it is necessary to pay attention to the development of methodological accompaniment of the educational process, which is based on the establishment of a bank of practical problematic situations and professionally oriented tasks that will improve the

professional competence of future specialists of social sphere in conflict resolution. It was established that the active use of problematic situations activate the cognitive activity, stimulates initiative and creativity of students and shows the real conditions of future professional activity.

The potential of problematic situations that students learn to solve during the seminars, is to transfer the information of the conflict content that has destructive meaning in neutral. The resolution of problematic situations is rather complicated process, which covers three main stages: initial, main and final. We believe that the introduction of problem-based learning, that is based on the use of problematic situations will allow to use the educational environment of educational institution for students' active self-development as a qualified conflictologists and will allow to fill the educational process with innovative ideas that help in transferring destructive conflicts in constructive.

Keywords: *problematic learning, problematic approach, problematic situations, professional training.*